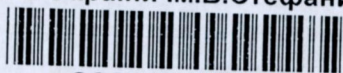

ЛНБ України ім.В.Стефаника

00933940 (S)

2012

7-16
ІВАН БРИК.

43
В. 125

„ЛЮБУШИН СУД“

в українській перекладі Каз. Йос. Турівського

з 1835 р.

Львівський університет

Львівський університет

У ЛЬВОВІ, 1919.

З ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА.

8(Д)4е (09) + 8(с)У „183 (09)

50к.

Львівська бібліотека

Львівська бібліотека

Львівська бібліотека

Із „Записок Наукового Товариства ім. Шевченка“
т. СХХVІІІ

Збірка М. С. ВОЗНЯКА

Львівська бібліотека
АН УРСР
№ И 35070

Львівська бібліотека

Переді мною розвідка д-ра В. Щурата, п. з.: „Речник незалежності України в 1848 р. о. Василь Подолянський“¹⁾. Розвідка цікава тим, що дає вельми цінний причинок до історії українського відродження в Галичині, відкриваючи виймово ясно і сміло висказані культурні ідеї та політичну концепцію тої частини української суспільности 40-х років 19 в., якої відважним і отвертим речником явив ся В. Подолянський. Як автор „*Slowa przestrogi*“, брошури, арестованої мабуть гр. кат. перемиською консенсторією, він в 1848 р. стає в обороні національної відрубности українського народу від польського і московського і доказує його право до свобідного культурного й політичного життя, право господаря перед напастями і посяганнями гостей-Поляків. Погляди автора не пересічні, аргументація дотепна і проста, але сильна. Та найцікавіше для нас те, що автор брошури високо цінить живу народну мову і вважає її придатною для культурного розвитку народу, а не маючи ніякого довіря до Австрії, хоче України вільною і незалежною та стремить до неї прямо й безпосередно, або через Славянщину.

Заслужений дослідник приписує найбільший вплив на В. Подолянського Каз. Йос. Турівському²⁾ і то саме у виробленню його високого поняття про українську мову з його відріжнюваннем правдивої, живої, народної мови від офіційної мови

¹⁾ Д-р Василь Щурат: На досвітку нової доби, Львів 1919, ст. 134—178.

²⁾ Idem, ст. 177.

тодішньої австрійсько-української партії. Поза тим вплив Турівського міг, по думці автора, зазначити ся ще хіба в історичних поглядах автора „*Slowa przestrogi*“, взагаліж у його безперивнім заінтересованню науковою літературою й публіцистикою, якого свідощвом безперечно є те „*Slowo przestrogi*“.

Вплив Турівського на речника тих суто українських поступових ідей, їх взаїмна щира приязнь, та український переклад „Любушиного суду“ роблять Турівського інтересною фігурою.

Уродив ся в 1813 р. в Тарнаві сянницького повіта¹⁾. Гімназійні й філософічні науки відбував у Перемишлі й укінчив їх 1832 р. Тоді належав до „Сенату або товариства учених“, основаного серед перемиської гімназійної та теологічної молодіжї, де своїм талантом і знанням вибив ся на степені президента. З нагоди процесу „Інститута ім. Осолінських“, при котрім був практикантом від 1832 р., переслухано й покарано його шестидневним арештом. Тодіж директора Інститута, звісного славянофіла Слотвінського засуджено на 12 літ тяжкої вязниці²⁾. Проживав Турівський в Коростенку коло Хирова і в Репеді коло Ліська. У Львові познайомив ся з гуртком Поляків-славянофілів та конспіраторів, зблизив ся теж до національно освідомленої а славянським рухом захопленої української молодіжї. Знаємо певно, що знав ся із Вагилевичем і Ів. Бірецьким. Блище, навіть у приязни, жив із Яковом Головацьким, котрий його в Репеді відвідував. Через Головацького діставав теж книжки. Познайомив ся із Потодіном в часі його побуту у Львові 1835 р.³⁾ Потодін посилав йому книжки і переписував ся з ним. Знаємо певно, що один лист вислав йому із листом до Івана Вагилевича з дня 27 V (8 VI) 1836 р.⁴⁾

Коляр у своїому листі⁵⁾ до Як. Головацького, з дня 7 VI 1836 р. пише: „*Litugi že Slawianina od p. Jaszowského nemám. Můžete mi snad z něho wypsatí několik znělek tlumačených*

¹⁾ Біографічні дати беру переважно із розвідки д-ра Щурата, де подано, відки вони взяті. При інших відомостях роблю ссилки на жерела.

²⁾ Józef Krajewski: *Tajne związki polityczne w Galicyi*, Львів, 1903, ст. 40.

³⁾ *Письма къ Погодину изъ славянскихъ земель*, М. 1879, ст. 536.

⁴⁾ И. С. Свѣнцицкій: *Матеріалы по исторіи возрожденія Карп. Русь*, Львів 1905, ст. 154.

⁵⁾ К. Студилський: *Кореспонденція Як. Головацького в літах 1835—49*, Львів 1909, ст. 5.

od Turowského, abych gá uwiděl gako se z čestiny do polstiny překladatai dá“. Причини цього зацікавлення Коляра належить шукати у листі Головацького до Коляра з дня 29 III 1836 р., в котрім між літературними новинами подані й деякі річи, що мали увійти до „Sławianina“ Яшовського¹⁾. Між ними згадав Головацький про переклад зі „Slavy dsega“ Турівського²⁾. Два листи Турівського до Ганки, один з 29 III 1836 р. по німецьки, другий з 17 V 1836 р. по польськи, оба писані зі Львова, подані проф. Францевом³⁾.

Турівський займав ся історією, етнографією, літературою; живо інтересував ся славянським науковим і літературним рухом, був захоплений славянським романтизмом, переписував ся із славянськими ученими. Як те все пригадує нам двох членів „Трійці“, Турівському близьких, Головацького та Вагилевича!

На Турівським замітний сильний вплив системи славянської взаємности Коляра. Згідно з Коляром Турівський є тої думки, що „bez znajomości pobratymczych narzeczy sławiańskich, nawet własnego języka, dla którego nie tylko żaden światły, ale nawet żaden poczciwy człowiek obojętnym być nie powinien, należycie pojąć nie można“. Далше дає раду: „Niechaj każdy Sławianin prócz ojczystego jednego tylko, najbliższego mu na przykład, pobratymczego narzecza się nauczy, a przekona się wnet, o ile dzielniej, od innych nieumiejących żadnego pobratymczego narzecza, własnym językiem władać będzie i ręczę, że nie zaniedba uczyć się jednego po drugiem, dopóki wszystkich sławiańskich narzeczy się nie nauczy“. Nie chodzi tu wszakże o to, пояснює автор, aby każdym sławiańskiem narieczem mówić, ale o to, aby wszystkie sławiańskie pisma czytać i dobrze rozumieć można⁴⁾.

Свої погляди Турівський старав ся перевести, в частині й дійсно перевів у життє: „Ich arbeite bereits — писав Ганці 29 III 1836 р. — seit dritthalb Jahren bei der hiesigen Nationalbibliothek, möchte aber, da ich bereits hinlängliche Gelegenheit gehabt habe mich mit der polischen und kleinrussischen Literatur⁵⁾ vertraut zu machen, auch die

1) Лист у Нар. чеськїм музеї в Празї; копія в мене.

2) Sławianin, zbrany i wydany przez Stanisława Jaszowskiego, Lw. 1837 р., дві пісні, ст. 166—167.

3) Францевъ: Письма къ В. Ганкѣ, Варшава 1905, ст. 1127—29.

4) Sławianin: ст. 167.

5) Підчеркнення мої.

Literatur der andern slavischen Schwestersprachen kennen lernen, dazu biethet sich aber hier zu Lande wenigstens nicht so viele Gelegenheit dar, als ich es wünsche. Ich habe beschlossen mich in das meinem Stammlande am meisten verwandte Čechenland zu begeben, und dann, wo Gott will, in die ferneren Slawenländer zu dringen¹⁾. Турівський має в Бозі надію, що не вважаючи на немалі труднощі й неприємності відвідає „dziewicz-y Slawiańszczyzn y“ і поверне „nie z małym plonem na niwy ojczyste i że wtedy dopiero nie bez prawdziwej dla moich współziomków korzyści będę mógł pracować: Кто терпѣнь, Той спасенъ“²⁾.

Із споріднених славянських мов, найблища була Турівському українська. Вона була йому не тільки найблища; українську народну мову і народну поезію цінив він високо. Ось що читаємо у його вступній замітці до запису українських казок у книжечці „Pisemka“ з 1835 р.: „Недавно тому, як виучуючись ріжних мов, ми на українську мову, ба, що гірше, на нашу власну не зважали. — Український народ мали ми з огляду на цивілізацію ні за що; ми грішили! Українці, як усі Славяни від непамятних часів, то цивілізований народ, але цивілізації їх задрімало ся було; проснула ся вже, протре собі очі, вибе собі з голови сон. Дух часу звернув нашу увагу на Українців, на українську мову. Показала ся граматика о. Левицького. Спасибі йому! Але о. Левицький вибрав собі невідгідне становище — ждемо иншої української граматики. Зі збірки Вацлава з Ол. пізнали ми дух протонародних пісень, — чи-ж проза не заслугує на увагу? Я взяв ся до збирання українських казок, брав їх живцем із уст оповідача і живцем спольщивши, даю кілька їх публіці. Набивали ми нашу мову на французьке копито і т. д., отже гадаю, що я, вірно придержуючи ся української складні, не прогрішив ся; атжеж українська мова доси зберегла славянську чистість, рожі дівочтва на лицах її не згасли. Посеред инших Славян наші Українці чужого впливу не прийняли — свідком того історія, найбільш очевидним свідком сама українська мова“.

У листі до Ганки з 17 V 1836 р. писав Турівський: „Przygotowując się tedy do podróży zbieram skarby ru-

1) Францевъ, op. cit., стр. 1127.

2) Idem, стр. 1129.

skiego języka, abym mógł mieć przyjemność służyć niemi WPanu Dobrodziejowi¹⁾).

Погляд автора на красу, чистість і багатство української мови є тим цінніший, що оснований на справдішнім знанню тої мови. Доси мали ми на се хіба докази посередні: висказ Турівського, що граматики О. Лєвицького його не вдоволяє і що ждемо граматики чистої живої мови; заняття його українською етнографією, збирання казок, пісень, приповідок, колядок, які видає з поясненнями язовими, річевими, культурно-історичними й історично-літературними; читання в українській літературі. До того можнаб додати письмо до Ганки з 29 III 1836 р., де Турівський писав, що міг би в Празі давати лекції „in der polischen und kleinrussischen Sprache, wobei ich auf die čechische und grossrussische Rücksicht nehmen würde“²⁾. Ог і все.

У Народнім чеськім музеї в Празі зберігаєть ся український переклад „Любушиного суду“ з 1835 р., котрий вийшовши з під пера Турівського є безпосереднім і наглядним доказом його знання української мови.

Рукопис датований 1835 роком і пересланий Ганці Адамом Росцішевським у 1836 р. Вказуючи на Росцішевського, як на того, що міг би дати Ганці блищі дані про його особу, писав Турівський дня 29 III 1836 р., що Росцішевський „Ihnen baldigst meine kleinrussische Uibersetzung des Sud Libusy senden wird“³⁾. Переклад, не друкований доси нігде, переховуєть ся в некаталогованім відділі музея Шафарика.

Звісно, що старочеська фальсифікована поезія видана по т. зв. Короледвірському і Зеленогірському рукописах викликала подив і одушевлення й діждала ся численних перекладів на мови славянські й інші. Перше видання РК зладжене самим Ганкою у 1819 р. з поясненнями і перекладом А. В. Свободи на німецьку мову. RZ виданий перший раз Раковецьким в його Правді Руській 1820 р., а в 1822 в часописі „Krok“ Юнїмаами, разом з РК виданий що-йно Ганкою в 1829 р. під спільною назвою Kral. Ruk. RK обіймає 8 пісень епічних і 6 ліричних, RZ дві неповні часті: „Sněmy“ і „Libušin soud“.

Найранші переклади на українську мову належать Маркіянови Шашкевичеві й Іванові Вагилевичеві. По словам Якова

1) Францевъ, op. cit., ст. 1129.

2) Францевъ, op. cit., ст. 1128.

3) Ibidem.

Головацького М. Шашкевич „переложив також із чеського цілюю Королеводвірську рукопись з Судом Любушиним“¹⁾.

В „Русал-ці Двѣстров-ій“ 1837 р. поміщені переклади із „Корольдворської рукописи“: Китиця, Олѣнь, Лишена і Зазуля. І. Пр. Ковбек в статті²⁾: О Králdworském rukopisu s obzvláštjným ohledem na ginosłowanské překlady geho“ дав в „rukopisných rusinských překladu P. P. Wahylewice i Šaskiewice, na okázku bohatstwj, hebkosti čerwenoruského podnářečj i geho znamenité podobnosti s čestinau (ст. 373) переклади Шашкевича: Кутуца (ст. 396—7), Рожа (ст. 399), Лышена (ст. 400) і Вагилевича: Кутуце (ст. 397—8), Розѣ (ст. 399), Опусцена (ст. 400—1), Сúd Lubušin (ст. 409—13). Шашкевичеві переклади, поміщені у „Вѣнку“ 1846 р. ст. 105—110: Китиця, Олѣнь, Рожа, Зазуля, Лишена. Повний переклад RK і RZ, знайдений д-ром І. Свенціцьким у родинному архиві Срезневських, оголосив проф. М. Тершаковець з поясненнями і замітками у Записках Наук. Товариства ім. Шевченка³⁾. Полишаючи на боці переклади RK, займаюся перекладом RZ, а саме „Любушиного суду“.

І. Ковбек згадуючи про польський переклад Л. Семенського, вид. 1836 р., говорить, що „gestě drjwe Siemieńského zebrał se do přewodu Král. Rukop. na rusinském nářečj (t. g. halickoruském) Markian Ruslan Šaskiewić, buda wsak bolesta nau sewžen chorobau, nedokončil geg, dokončiti wsak přislibuge, k čemuž mu srdečně dobrého přegeme zdrowj“⁴⁾. Значить ся, переклад „Любушиного Суду“ в 1838 р. не був ще готовий. Я вповні склонюю ся до думки проф. Тершаківця, що переклад більшої частини RK, а далі і RZ dokonував ся помалу від 1837—1843 р.⁵⁾ Тяжка недуга спинювала роботу до того, що Шашкевич не встиг переложити цілого „Любушиного суду“, а перекладу докінчив Як. Головацький⁶⁾.

Вагилевичів переклад кількох пісень RK і „Любушиного суду“ появил ся у 1838 р. У листі з 3 X 1836 р. писав Вагилевич Шафарикови, що переложив „на наше нарѣче“ „Слово

1) Вѣнок Русинам на обжинки, Відень 1846, ст. 58.

2) Časopis českého Museum, 1838.

3) М. Тершаковець: Корольдворська рукопись в перекладі Маркіяна Шашкевича. „Записки“ т. LXVIII.

4) Op. cit., ст. 367.

5) Тершаковець: op. cit., ст. 2.

6) Ibidem.

о пльку Игоревѣ“ і „кріведворську рукопись“. „Тиѣ оба переложєня уже окінченѣ може сегід издам“¹⁾. Тільки до Вагилевича можна віднести вістку Я. Головацького, переслану Колярови дня 15 IX 1835 р.: „Jeden z mlodych przyjaciół moich przelozył na język ruski (małoruski) całkowity krółodworski rękopis. Obiecał przekład ten p. Kaubek posłać do Pragi, gdzie ma być umieszczony między przekładami na wszystkie sławiańskie języki“²⁾. Ковбек писав, що між тим як недуга припинила перекладанне Шашкевича „dámyslný Dalibor Nikolič Wahylewič, chtěge škodu nemocj rodáka swěho powstałau nahraditi, chopil se péra i mage walnau slowanštiny známost, celý swůg wěrný i práwě doslowný překlad ku konci dowedl“³⁾. На підставі поданих вище звісток можна сказати, що переклад Вагилевича був готовий уже в 1835 р. Переклад Турівського буде, значить ся, значно вчасніший від перекладу „Любушинного суду“ Шашкевича, а рівночасний з перекладом Вагилевича.

Лишаєть ся сказати ще кілька слів про літературну вартість перекладу. Зачнемо від перекладу Вагилевича. Переклад вірний, майже дослівний. Мова тяжка, переповнена чехізмами і староруськими та церковно-славянськими формами. Це й дало Ковбекови причину писати про цей переклад: „Wahylewičůw překlad Ruk. Kráłod. na rusinském (horinoopólském) nářečj, gimžto lid mluwj w Haliči pod Tatrami i na poričj Dněstru a Sanu — tjm gest důležitějšjm i zanjmawějšjm pro nás Čechy, čjm wjce nás ono swau podobnostj i přibuznostj s češtinau překwapiti musj; neb gestliže nářečj małorské wůbec s našj materštinau hogně a důrazně sauhlasj, to tjm wjce geho varieties čerwenoruská swou shodau, ba začasté totožnostj zwuku i w ýznamu slow čerwenoruských s našj češtinau nade wšecky sestry slowanské se wyznamenáwá“⁴⁾. Така оцінка Ковбека є рівночасно і обезціненнем перекладу Вагилевича, котрого мова взагалі не була вільна від чехізмів, тим більше в перекладі з чеського.

¹⁾ У Нар. ч. Муз. в Празі; копія в мене. Порівн. листи до Погодіна з 22 X і 13 XII 1836 р. (Письма къ Погодіну, ст. 624 і 628).

²⁾ У Нар. ч. Муз. в Празі; копія в мене.

³⁾ Op. cit., ст. 368.

⁴⁾ Op. cit., ст. 370—71.

Значно ліпший переклад Шашкевича, хоч не без хиб. Проф. Тершаковець оцінив його вірно, зазначуючи, що в перекладі є „нещасливим повне респектованне оригінального тексту“, ізза чого задержаний не лиш віршовий розмір чеського тексту, але і увійшов цілий ряд чехізмів. Автор є тої думки, що піетизм, з яким Шашкевич відносив ся до Короледвірського рукопису, не дозволяв на „якінебудь зміни“, або на „дрібку вільнійший переклад“¹⁾. Що Шашкевич відносив ся в деяким піетизмом до Кор. Ркп., се правдоподібне. Такий настрій був тоді загальний. Та причини недомагань Шашкевичевого перекладу треба, гадаю, шукати в чому іншому, а саме у чеському первовзорі. Полишаю на боці труднощі, які представляла внутрішня форма чеського тексту, бо їх муслі поборювати однаково всі перекладчики. „Любушин суд“ є твором Йосифа Лінди. Зложений мовою новочеською, ритмічною прозою, але з поетичним полетом, дістав від Ганки старочеську шату язикову й палеографічну. Ганка старав ся, як раз RZ, надати позір як найдавнішої старочеської мови, і тому підправив його поважною дозою мови староруської і церковно-славянської²⁾. Інтересно, що се звернуло увагу і Вагилевича, котрий писав Шафарикови у листі з 3 X 1836 р.³⁾, що „на предив в словесех а паче в веѣх настроях язика староческа (а прѣто и нияѣшна) стрѣтиѹ-см нечаянѣ подобя з нашим нарѣчьем“. Ні староруські, ні церковно-славянські слова і форми не вражали надто Шашкевича й Вагилевича, які були з тими мовами на свій час добре обізнані. Ізза того і лишали вони їх у своїх перекладах, як щось своє, зрозуміле. Не малу ролю грала тут також не тільки невиробленість нашої тодішньої літературної мови⁴⁾, але і язикова традиція, яка вязала Шашкевича, а ще більше Вагилевича.

Турівський не мав, навіть у приближенню, такого знання староруської і церковно-славянської мови, як Шашкевич і Вагилевич. На ньому не лежала тягаром ніяка язикова традиція. Турівський навчив ся української мови від простого народа, серед якого жив і на ту мову переклав „Любушин суд“.

Переклад Турівського стоїть язиково безперечно найвище. Хоч і він придержував ся десяти-складового вірша оригіналу

¹⁾ Op. cit., ст. 3—4.

²⁾ Stručně dějiny literatury české, 1910, Dr. Jan i Dr. Arne Novák, ст. 147—148.

³⁾ Нар. чеськ. муз., копія в мене.

⁴⁾ На це звернув увагу й проф. Тершаковець, op. cit., ст. 3.

і наслідком того місцями пожертвував поправністю мови, то все таки переклад його вільніший та дає зразок чистої, живої мови, навіть із провінціалізмами ліського повіта, як: вшиткі = всі вадять ся = сварять ся, меджи = між і т. д.

Переклад Турівського, хоч писаний, на жаль, латинкою, являєть ся вельми інтересною і цінною языковою памяткою з доби українського відродження в Галичині. Щоби дати змогу оцінити той переклад, даю місцями паралельний переклад Шашкевича, зглядно Головацького. Перекладу Вагилевича, языком маловартного, не угляднюю.

Д о д а т о к.

Sud Libuszy

perewiw na ruskij jazyk Kazimir Josef Turowskij (Turowski) Lach wi Lwowi 1835 roku.

Oj Weltawo, czomu mutysz wodu¹⁾,
 Czomu mutysz wodu sribropinu?
 Cy t'ia lufa rozwijala bura
 Kruhom z neba zesypawszy tucz,
 Zelenym horam zmywszy hołowy,
 Zołotopisku rozemywszy hlynu?

*

Jakżeby ja wody ne mutyla,
 Kol sia z sobow wad'iat ridni brat'ia,
 Ridni brat'ia o witne d'idyctwo
 Oj wad'iat sia duże medży sobow,
 Lutyj Chrudosz na Otawi krywij,
 Otawi krywij zołotonosnij.
 Stahław chrobryj na zymnij Radbuzi,
 Oba brat'ia, Klenowyczi oba
 Staroho rodu Popela hałuzu,
 Kotryj byw s Czecha pryjszow polkamy
 Czerez try riki w seši bujni kraj.

*

Pryletila družna lastiwońka,
 Pryletila wid krywoj Otawy,
 Siła na wikonce rozłożyste
 W witnim zołotim libuszynim śidli,
 W witnim śidli świtlim Wyszehradi;
 Zawodyt i narikaje smutno.

*

Jak uczula jeich ridna sestra,
 Ridna sestra w libuszynim dwori,

¹⁾ У Шашкевича:

„Ой Волтаво, про що мутишь воду,
 Про що мутишь воду срібропну?
 Чи тя люта розвоўнила буря
 тучу з небес зсыпавши широких
 гор зелених сполокавши главы,
 глини наливши золотонісочних?
 Якже менѣ воды не мутити
 Коли-сь сварят два родимі брата
 рідні брата за отця дідництво.
 Дуже-сь сварят помежи собою...

Prosyť kniaznu w świttim Wyszehrad'i,
 Pered porohom uczynyty sprawu.
 I przywaty bratiw jej oboch,
 I sudyty jeich po zakoni.
 Każe kniazna wyprawyty posly
 Po Żutosława wid Lubycey biloj.
 Hde (rozpostert'i) sut krašni dubrowy,
 Po Lutobora hde werch dobroslawskij,
 Hde šia Wriytycew Laba napawaje,
 Po Ratibora wid hir Krekonoszi.
 Hde Trut lutoho zahładyw smoka,
 Po Radowana wid Kameno-mosta,
 Po Jarozira wid hir wodoplynnych,
 Po Strezibora wid Sazawy ladnoj,
 Po Samoroda z Myzy sribronosznoj,
 Po wšii kmety, lechi i władyki.
 Po Chrudosza i Stałława bratiw
 Rozwadženych o witne didyctwo.

*

Jak šia znesly lechi i władyki
 W Wyszehradi (w libuszynim šidli)
 Koždyj stanuw po swojij starszyni
 Kniazna w bilonkim stanula szmatonku
 Na stil wijciwskij w slawnim sobori.
 Dwi rostropni diwki (kolo nei)
 Wyuczeńi dobri worożyli.
 U jednoj doszki prawodatni,
 Druha mecz maje krywdy karajuczjy.
 Protiw nych polomiń prawowistnyj.
 A pid nymy światosudna woda.
 Recze kniazna z stoła zołotoho:
 „Moi kmety, lechi i władyki!
 Zrobit sprawu ot sym obom brat'iom,
 Kotri o swoje wad'iat šia d'idyctwo,
 O d'idyctwo witne medży sobow.
 Cy po zakoni wiczni żywych bohiw,
 Hodyt šia razem obom panowaty,
 Cy im šia riwnow rozd'ilyty mirow.
 Moi kmety, lechi i władyki,
 Rozsud'itže moi wypowidy,
 Cy po waszim sut ony rozumi.
 Isly po waszim ne budut rozumi,
 Ricz wam, nowym staraty šia sudom,
 Rozwadženych pohodyty bratiw.

*

Sklonyly šia lechi i władyki,
 I poczaly tycho howoryty,

Howoryty tycho medży sobow,
I chwałyty jej wypowiedy.
Lutobor z dobroślawszkoho werchu
Wstaw i symy howoryw słowamy:
„Sławna kniažno z wjciwskoho stoła!
My zważyły twoi wypowiedy,
Zberaj hołosy teper po starszyńi“.

*

I sudni d'iwki zberały hołosy,
Zberały jeich w światyje naczynia,
I wyklykaty dały jeich lechom.

*

Wstaw Radowan wid Kameno-mosta,
Wziaw hołosiw czešlo prohladaty,
Wyklykowaty bilszynu w narid,
W narid na zbori buduczyj:
„Oba ridni brat'ia Klenowyczi,
Staroho rodu Popela hałuzy,
Kotryj byw s Czecha pryjszow polkamy
Czerez try riki w sešiu bujnu zemlu!
Tak zhod'it sia na waszim d'idyctwi:
Budete mu razem panowaty“.

*

Wid krywoi wstaw Chrudosz Otawy,
Po wutrobi żowt' mu sia rozlala,
Wszystki stawy tr'asły śia z lutosty;
Rukow machnuw, ryknuw jarym turom:
„Sły¹⁾ w hñizdi žmyja pot'iatam bidońka,
Hirko mužom, sły państwo newisty!
Mužom hodyt śia panowaty mužom,
Najstarszyj prawo do d'idyctwa maje“.

*

Wstala Libusza z stoła zolotoho,
Recze: „Kmety, lechi i władyki!
Czujete wszystkie moje pohañbienia;
Sud'it že prawo sami po zakoñi.

¹⁾ У Шашкевича згл. Головацького:

Горе птицям, сли в их гвѣздѣ змяя,
Горе мужам де жена владнує!
Мужу мужам владнувать подоба,
Первѣсткови спадѣ дати, се правда.
Встала Любуша в золотого стола,
Рече: Кмети, лехи и владики!
Чуєте мою осьде поганьбу
Судѣт сами по закону правду...

Ja wam ne budu swarb bilsze sudyty.
Sobi riwnoho wyberajte muža,
Niej wam panuje (kołom) ze żeliza.
Ruka d'iwocka słaba panowaty“.

*

Wstaw Ratibor wid hir Krekonoszi,
I jaw słowamy howoryty symy:
„Ne riez nam prawa hladaty u Nimecyj,
U nas prawo po swiatim zakcni,
Kotryj naszi prynesly wijciowe
W seši — — (bujni kraj)“.

Przypisek tłumacza: Pisownia polska s tą tylko różnicą,
1) że spółgłoski wtedy tylko miękną przed i, jeżeli naznaczone są:
('); 2) że **w** należy wymawiać jak **u**.

50K.

B-125

INVENTORY OF THE PAPERS OF ...

It was no doubt a very happy
 and interesting time.
 (The main part of the collection
 is in the hands of the
 ...)

Wstaw fakturę w tej wysokości
 i jaw dowody honoru i szary
 (The tax was paid in advance)
 U nas prawo po świecie szary
 Karty nasz przesyłać
 Wasi -- (pamiętaj)

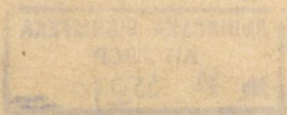
Przykład numeru: Pięćdziesiąt pięć i pięćdziesiąt sześć
 (The example number is: Fifty-five and fifty-six)

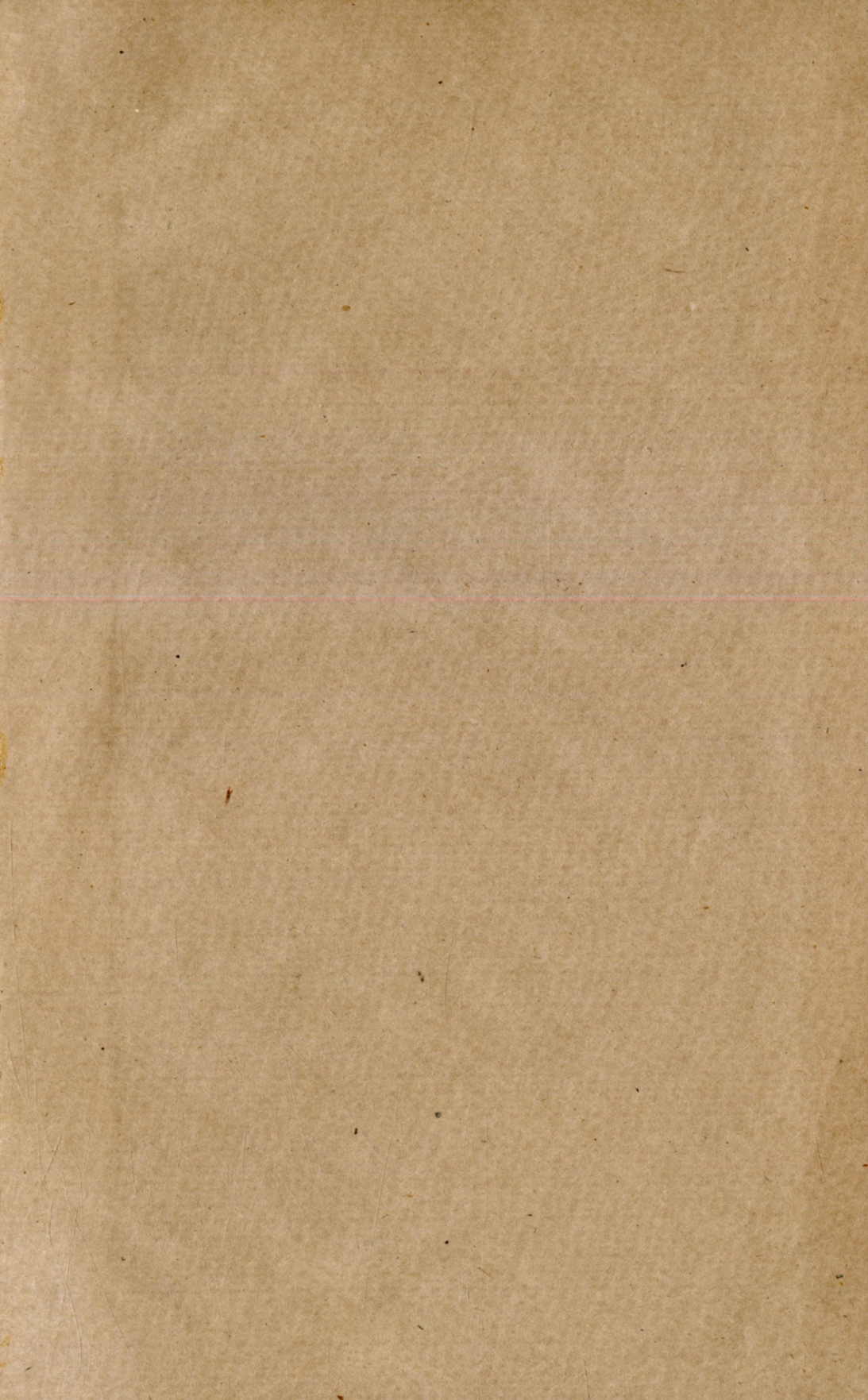
...

...

...

...

2002

41354

B 125